



Tidsskriftet

DEN NORSKE LEGEFORENING

– Selv erfarne folk kan gjøre feil. Vi må aldri slutte å være oppmerksomme på det.

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

E-post: vilde.baugsto@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

Da det stormet som verst rundt den tidligere legen til skilandslaget, Fredrik S. Bendiksen, var støtten fra Legeforeningen god å ha.



ÆRLIG: – Det er et tankekors for oss som har dette yrket, ofte snakker vi ikke med noen. Fordi vi er så opptatt av at vi skal hjelpe andre og være på tilbudssiden, sier lege Fredrik S. Bendiksen. Foto: Vilde Baugstø.

Hvis noen spør deg hva du spiste til middag for seks uker siden, hva svarer du da? Sannsynligvis må du bla tilbake i kalenderen. Hvor var du, hva gjorde du, og hvilke vurderinger gjorde du akkurat den dagen som førte til at du valgte å spise akkurat den middagen?

Da den tidligere landslagslegen Fredrik S. Bendiksen forsto at han hadde gitt langrennsløper Therese Johaug en krem for infiserte såre lepper som inneholdt det forbudte stoffet clostebol, var det dette han måtte gjøre. Halvtime for halvtime måtte han rekonstruere de aktuelle dagene for å lage en tidslinje han visste var riktig.

Bendiksen hadde heldigvis både kalender og notater, og det var dermed ikke veldig vanskelig å være helt tydelig på hva han hadde gjort og sagt til enhver tid.

– Og jeg innså med en gang at her hadde jeg gjort en feil.

Har gått fire år

Fredrik S. Bendiksen tar imot Aktuelt i foreningen hjemme på Hamar. I det rødmalte huset, med langstrakt utsikt over Hedmarks-jorder og E6 i det fjerne, har han bodd sammen med kona siden 1982. To barn har vokst opp i huset, og senere har fem barnebarn løpt ut og inn av dørene. I flere år hadde de også legekontor i underetasjen, der allmennlegen Bendiksen tok imot pasienter.

– Jeg pleier å si at herfra må de bære meg ut, spøker 66-åringen mens han skjenker kaffe.

Det har gått drøye fire år siden livet hans ble snudd på hodet, og den relativt ukjente legen ble betydelig mer kjent for Norges befolkning.

13. oktober 2016 sprakk nyheten om at Therese Johaug hadde avlagt positiv dopingprøve. Sammen med lege Fredrik S. Bendiksen, kommunikasjonssjef i Norges Skiforbund, Espen Graff og leder i langrennskomiteen, Torbjørn Skogstad, satt hun sønderknust på pressekonferansen samme dag og fortalte at hun var uskyldig. Hun hadde stolt på legen sin da han sa at kremen hun hadde brukt for en solbrent leppe, var trygg. Bendiksen tok på seg all skyld, og kunngjorde at han trakk seg som lege for skilandslaget med umiddelbar virkning.

Fire år senere kan han fortsatt mane frem krystallklare bilder i hodet fra dagene før og under pressekonferansen.

– Det var helt forferdelig. Og surrealistisk. En følelse av at dette skjer ikke meg, men du skjønner jo at det gjør det, sier han.

Verdifull støtte fra Legeforeningen

Allerede før pressekonferansen tok Bendiksen kontakt med Legeforeningen for juridisk bistand. Som medlem kan man få rådgivning og bistand i saker som gjelder utøvelsen av yrket som lege.

– Jeg fikk åpen dør til Legenes hus umiddelbart. I den første samtalen, før pressekonferansen, snakket jeg med rådgivere fra juridisk avdeling og kommunikasjon. Det var nyttig av flere grunner: Jeg fikk fortalt historien min til fagpersoner jeg umiddelbart kjente at ville meg vel. Så fikk jeg fortalt alt i sin helhet og svart på noen oppklarende spørsmål der rådgiverne ikke hang helt med. De trygget meg veldig på at dette var etterrettelig og hang sammen.

Han fortsetter:

– Og så var jo juridisk avdeling i Legeforeningen med meg hele veien, ved advokatene Jørgen Stålhane og Anders Schrøder Amundsen. Fra avhørene i Antidoping Norge, som for øvrig var ekstremt strukturert og godt gjennomført, til jeg vitnet for Therese i idrettens voldgiftsrett, CAS, i Sveits. Det var godt å ha deres spesialistkompetanse i ryggen.

Fredrik S. Bendiksen hadde ikke noe særlig personlig forhold til fagforeningen sin før denne hendelsen. Han ble studentmedlem på slutten av 70-tallet, og betalte kontingenten fordi han var stolt av yrket og foreningen.

– Litt fleipete har jeg sagt til generalsekretær Geir Riise og president Marit Hermansen at jeg i hvert fall er et av de medlemmene som har fått mye igjen for kontingenten, sier Bendiksen, og understreker, mer alvorlig:

– Det er viktig at kollegaene mine vet om at hvis de kommer i en vanskelig situasjon som lege, så er det profesjonelle rådgivere i Legeforeningen som de kan be om hjelp.

Å gjøre feil som lege

Antidoping Norge henla saken mot Bendiksen ettersom han ikke hadde utvist forsett. Den

erfarne idrettslegen har i ettertid brukt mye tid på å filosofere over hvordan han kunne gjøre en slik feil. Tankene har gått til legekollegaene som nylig streiket på grunn av for høyt arbeidspress.

– Hvis arbeidspresset ditt er for stort over tid, og kravene hele tiden overstiger det du med rimelighet kan levere, så er min påstand at risikoen for feil øker. Det er den eneste årsakssammenhengen jeg kan se nå, fire år senere. Jeg hadde vært igjennom en helt ekstrem arbeidsperiode med veldig store krav, i tillegg til sykdom i familien som tok mye oppmerksomhet. Det ble rett og slett for mye. Noen av kontrollpunktene som normalt slår inn, gjorde ikke det, sier han og fortsetter:

– Jeg vet ikke om noen som skal ha bedre forutsetninger for å unngå å gjøre en sånn feil enn meg. Men det illustrerer også et sentralt poeng som har vært viktig for meg å få frem: Selv erfarne folk kan gjøre feil. Vi må aldri slutte å være oppmerksomme på det.

Nettopp det å gjøre feil som helsearbeider, har Bendiksen brukt mye tid på å snakke om for kollegaer. Han har holdt flere foredrag om sin opplevelse og tiden etter, blant annet for Overlegeforeningen. Flere erfarne kollegaer kom da bort til ham i etterkant og fortalte om feil de selv hadde gjort, som de ikke hadde snakket med noen andre om før.

– Det er et tankekors for oss som har dette yrket, ofte snakker vi ikke med noen. Fordi vi er så opptatt av at vi skal hjelpe andre og være på tilbudssiden. Jeg tenkte også det i forkant av pressekonferansen, «Dette ordner jeg på egenhånd. Her har jeg oversikten».

Han legger til:

– Jeg var ikke forberedt på det som kom etterpå.

Bendiksen kjørte alene hjem til Hamar etter pressekonferansen på Ullevål i Oslo. Han klarte seg fint, helt til han skulle låse seg inn hjemme. Da kom panikkangsten og en kraftig, fysisk reaksjon. Mediepresset var enormt, og i begynnelsen ble det vanskelig å gå ut av huset uten å konstant se seg over skulderen. Han og kona begynte å gå forsiktige turer etter mørket hadde senket seg. Han forteller om flere sterke møter med venner og bekjente i denne perioden. Gode klemmer og ekte medfølelse.

Støtte fra kollegaer

En representant fra Legeforeningens støttekollegaordning tok også tidlig kontakt. Støttekollegaordningen er et tilbud om å få prate med en kollega i en periode med ekstra påkjenninger, enten profesjonelt eller privat. På dette tidspunktet hadde allerede en god kollega og kamerat av Fredrik S. Bendiksen koblet ham sammen med en psykiater. Psykiateren hadde selv stått i stormen og kunne lytte og samtidig dele sine råd og erfaringer. De to hadde verdifulle samtaler, forteller Bendiksen.

– Veldig mange har tatt kontakt, både i den akutte fasen og senere. Og så er det noen som du kanskje ville forventet at hadde tatt kontakt, som ikke har gjort det. Det syns jeg var sårt. Men sånn er det i noen situasjoner i livet, det skiller vannet litt. Det fikk jeg en tydelig erkjennelse av.

Han har bare gode ord å si om sin tidligere arbeidsgiver, Norges Skiforbund.

– Til dags dato har jeg aldri hørt et vondt ord fra noen i Skiforbundet. Ledelsen der har tatt kontakt med jevne mellomrom for å høre hvordan det går. Det har betydd masse. De vet jo veldig godt hvor glad jeg var i jobben, og at jeg synes dette var fryktelig tungt. De har vært svært omtensomme.

En omsorgsfull leder

I dag ser han seg ikke lenger over skulderen når han går ute, livet er bedre enn det var for fire år siden. Den tidligere landslagslegen har også vært leder og jobbet med lederutvikling i mange år, og har fortsatt regelmessige samtaler med erfarne ledere i flere bransjer. Folk som har jobbet tett med ham, beskriver Bendiksen som en tillitsvekkende og god

samtalepartner, svært dyktig faglig. Som leder har han vært opptatt av å fokusere på sine medarbeideres gode egenskaper. Men det aller viktigste som leder, mener Bendiksen, er å ha et godt hjerte.

– Det handler om omtanke for medarbeiderne dine, å være tydelig, men også la folk få lov til å være gode. Å være glad i mennesker er også en viktig lederegenskap, for det er mennesker vi leder og det er mennesker som skaper resultatene. Det er akkurat det samme som å være en god doktor; å ville folk vel. Og du må være flink til å kommunisere, være etterrettelig og ordentlig. Du må alltid kunne svare på spørsmålet «Hvorfor». Det er også et fellestrekk mellom legeyrket og det å være leder. Klarer du det og folk forstår hva du sier, så trenger de ikke alltid å være enige med deg, men du har i hvert fall latt dem få lov til å forstå hvor du kommer fra.

Dette verdigrunnlaget har Fredrik S. Bendiksen i stor grad tatt med seg fra sin mor.

– Hun var en klok dame med seksårig grunnskole. Hun sa til meg: «Respekter andre mennesker og snakk sant. Hardt arbeid hjelper, og sammen med andre kan du utrette uendelig mye mer enn du kan alene.»

Selv vokste han opp ytterst i havgapet utenfor Harstad på 50- og 60-tallet, i en slekt der de fleste drev med jordbruk eller fiske. Foreldrene ble ifølge ham selv «veldig bekymret» da han fortalte at han ville bli doktor.

– Men sånn ble det nå. Resten er historie. Og jeg har ikke angret en dag på at jeg bestemte meg for å studere medisin, at jeg gjennomførte, og at jeg har fått lov til å ha den lange yrkeskarrieren jeg har hatt. Det er jeg veldig glad for.

FREDRIK S. BENDIKSEN (66)

Utdannet cand.med. fra Universitetet i Oslo i 1982, over 20 års arbeide som allmennlege, med idrettsmedisin som spesialfelt.

Vært mangeårig laglege for Storhamar Hockey og Hamarkameratene.

Vært laglege for det norske skøytelandslaget, langrennslandslaget og kvinnelandslaget i fotball.

Var laglege under OL i Atlanta (1996), Torino (2006) og sjefslege for den norske troppen under OL i Sochi (2014).

Fra 1995–2003 arbeidet han for Pfizer Norge, som leder for selskapets medisinske avdeling og deretter som administrerende direktør.

Fra 2006–2011 arbeidet han som Senior Vice President, Research & Development, for Nycomed med base i Sveits og Tyskland.

Æresmedlem, Norsk Idrettsmedisinsk Forening (2007).

IOC Sports Medicine Diploma (2015).

Publisert: 14. desember 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no